

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/50/2002

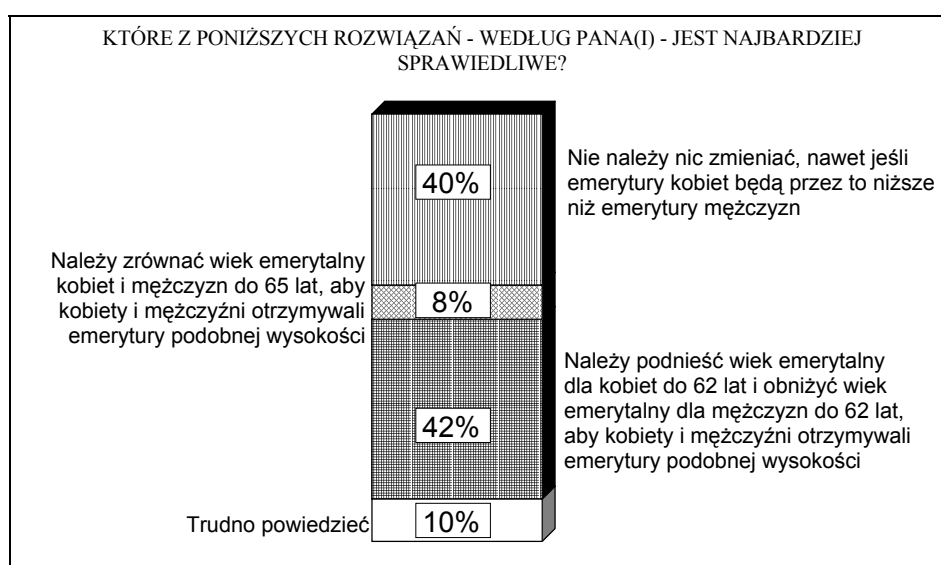
OPINIE O WIEKU EMERYTALNYM KOBIET I MĘŻCZYZN

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2002

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Ponad połowa badanych (54% wobec 78% w roku '99) uważa, że kobiety powinny przechodzić na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, nawet jeśli otrzymywane przez nie świadczenia emerytalne będą niższe niż świadczenia mężczyzn. Więcej niż co czwarty ankietowany (28% wobec 19% w roku '99) jest zwolennikiem zrównania wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn, mając na uwadze zbliżoną wysokość ich świadczeń emerytalnych. Prawie co piąty respondent (18% wobec 3% w roku '99) nie ma wyrobionego zdania w tej sprawie.
- Poparcie dla zrównania wieku emerytalnego rośnie, jeśli rozpatrywana jest propozycja przechodzenia na emeryturę w wieku 62 lat - akceptuje ją 42% badanych (39% kobiet i 45% mężczyzn). Postulat podniesienia wieku emerytalnego kobiet do 65 lat nie cieszy się społecznym poparciem - tylko nieliczni (8%) opowiadają się za tym rozwiązaniem. Nadal też dwie piąte badanych (40%) uważa, że obecnie obowiązujący wiek emerytalny kobiet (60 lat) i mężczyzn (65 lat) jest sprawiedliwy i nie należy tego zmieniać, nawet jeśli emerytury kobiet będą przez to niższe niż emerytury mężczyzn.

Opublikowany przez NIK raport dotyczący wysokości świadczeń emerytalnych związanych z nowym systemem (wypłacanych przez ZUS i otwarte fundusze emerytalne) wywołał m.in. dyskusję o finansowej dyskryminacji kobiet będącej skutkiem zróżnicowania wieku emerytalnego ze względu na płeć.

Propozycje równego traktowania kobiet i mężczyzn pod tym względem nie są nowe - pojawiły się już w pierwszym projekcie reformy. W czasie pracy nad zmianą systemu emerytalnego, poczynając od roku '95, wielokrotnie badaliśmy poparcie opinii publicznej dla różnych rozwiązań zawartych w projekcie zmian. Większość propozycji spotykała się z uznaniem społecznym, ale postulat zrównania wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn od początku budził społeczny sprzeciw. W pierwszym roku funkcjonowania nowego systemu emerytalnego również odnotowano powszechne przekonanie, że wcześniejsze przechodzenie kobiet na emeryturę „jest sprawiedliwe” (85%), 55 lat to odpowiedni wiek emerytalny dla kobiet (85%), a niższy wiek emerytalny kobiet jest raczej przywilejem (86%) niż dyskryminacją (4%)¹. Warto jednak przypomnieć, że niewiele osób uwzględniało wtedy zasady obliczania wysokości emerytur po wprowadzeniu nowego systemu i ich ścisły związek z liczbą przepracowanych lat i wysokością odprowadzanych składek.

Od chwili rozpoczęcia reformy emerytalnej minęły już trzy lata. Wprawdzie jeszcze nikt nie ma osobistych doświadczeń wynikających z uczestnictwa w nowym systemie, ale - według raportu NIK - wiąże się on z finansową dyskryminacją kobiet: przy obecnych regulacjach prawnych poziom ich emerytur będzie znacznie niższy (niektórzy szacują, że nawet o połowę) niż poziom emerytur dla mężczyzn. Z informacji przekazywanych opinii

¹ Por. komunikat CBOS „Opinie o wieku emerytalnym kobiet i mężczyzn”, listopad '99.

publicznej wynika, że ze względów finansowych zrównanie wieku emerytalnego pracowników obu płci jest nieuniknione.

W najnowszym sondażu² podjęliśmy próbę rozpoznania, co Polacy myślą o propozycji zniesienia zróżnicowania wieku emerytalnego ze względu na płeć.

STOSUNEK DO ZRÓŻNICOWANIA WIEKU EMERYTALNEGO KOBIEI I MĘŻCZYŹN

Uświadomienie społeczeństwu finansowych konsekwencji zróżnicowania wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn znacząco zmieniło nastawienie do tego powszechnie akceptowanego „przywileju” pań, jakim jest wcześniejszy wiek emerytalny.

Od ostatniego pomiaru opinii, realizowanego w roku ‘99, znacząco ubyło zwolenników wcześniejszego przechodzenia kobiet na emeryturę, ale - mimo odnotowanej zmiany - nadal niemal dwukrotnie przeważa akceptacja obecnego stanu rzeczy.

W omawianym sondażu ponad połowa badanych (spadek z 78% w roku ‘99 do 54% obecnie) stwierdziła, że kobiety powinny przechodzić na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, nawet jeśli otrzymywane przez nie świadczenia emerytalne będą niższe niż świadczenia mężczyzn. Więcej niż co czwarty ankietowany (wzrost z 19% w roku ‘99 do 28% obecnie) jest zwolennikiem zrównania wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn, aby ich świadczenia emerytalne były podobnej wysokości. Mniej niż co piąty respondent (wzrost z 3% w roku ‘99 do 18% obecnie) nie ma wyrobionego zdania w tej sprawie.

Ogólnie można stwierdzić, że wyraźnie ubyło (o 24 punkty) zwolenników wcześniejszego przechodzenia kobiet na emeryturę za cenę niższych świadczeń emerytalnych i przybyło (o 9 punktów) osób chcących zrównania wieku emerytalnego w celu zniesienia dyskryminacji finansowej kobiet w stosunku do mężczyzn. Jednocześnie znacznie wzrosła (o 15 punktów) liczba osób niepotrafiących ustosunkować się do przedstawionych rozwiązań.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (142) przeprowadzono w dniach od 1 do 4 marca 2002 roku na liczącej 1065 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Pierwsze emerytury z nowego systemu będą dopiero za kilka lat, ale już dziś wiadomo, że jeśli kobiety będą przechodziły na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, to emerytury kobiet będą dużo niższe niż emerytury mężczyzn. Czy, Pana(i) zdaniem:	Wskazania respondentów według terminów badań	
	X 1999	III 2002
	w procentach	
– kobiety powinny przechodzić na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, nawet jeśli otrzymywane przez nie świadczenia będą przez to niższe	78	54
– kobiety powinny przechodzić na emeryturę w takim samym wieku jak mężczyźni, aby otrzymywane przez nie świadczenia były podobnej wysokości jak świadczenia mężczyzn	19	28
Trudno powiedzieć	3	18

Interesujące, że na zróżnicowanie opinii w tej sprawie nie wpływa płeć badanych. Za wcześniejszym przechodzeniem kobiet na emeryturę, nawet za cenę niższych świadczeń, opowiada się po 54% przedstawicieli obu płci (po 28% wyraża sprzeciw).

Pełniejszy obraz społecznego zróżnicowania poglądów na temat wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn można uzyskać analizując opinie w poszczególnych kategoriach społeczno-demograficznych wyróżnionych ze względu na wiek, miejsce zamieszkania oraz wykształcenie - odrębnie dla obu płci.

Tabela 2

Cechy społeczno-demograficzne KOBIET	Czy, Pani zdaniem:		
	kobiety powinny przechodzić na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, nawet jeśli otrzymywane przez nie świadczenia będą przez to niższe	kobiety powinny przechodzić na emeryturę w takim samym wieku jak mężczyźni, aby otrzymywane przez nie świadczenia były podobnej wysokości jak świadczenia mężczyzn	Trudno powiedzieć
	w procentach		
OGÓŁEM	54	28	18
WIEK			
od 18 do 24 lat	48	42	10
25-34	64	26	10
35-44	48	28	24
45-54	63	14	23
55-64	52	31	17
65 lat i więcej	47	31	22

MIEJSCE ZAMIESZKANIA			
wieś	57	24	19
miasto do 20 tys. mieszkańców	63	22	15
od 21 do 100 tys.	51	34	15
od 101 do 500 tys.	48	28	25
powyżej 500 tys.	44	38	19
WYKSZTAŁCENIE			
podstawowe	56	25	19
zasadnicze zawodowe	56	24	20
średnie	54	30	16
wyższe	39	41	20

Tabela 3

Cechy społeczno-demograficzne MĘŻCZYŹN	Czy, Pana zdaniem:		
	kobiety powinny przechodzić na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, nawet jeśli otrzymywane przez nie świadczenia będą przez to niższe	kobiety powinny przechodzić na emeryturę w takim samym wieku jak mężczyźni, aby otrzymywane przez nie świadczenia były podobnej wysokości jak świadczenia mężczyzn	Trudno powiedzieć
	w procentach		
OGÓŁEM	54	28	18
WIEK			
od 18 do 24 lat	50	28	22
25-34	44	34	21
35-44	53	28	19
45-54	62	26	12
55-64	62	23	15
65 lat i więcej	47	30	23
MIEJSCE ZAMIESZKANIA			
wieś	59	22	19
miasto do 20 tys. mieszkańców	60	29	10
od 21 do 100 tys.	57	29	14
od 101 do 500 tys.	43	36	21
powyżej 500 tys.	33	38	28
WYKSZTAŁCENIE			
podstawowe	51	30	19
zasadnicze zawodowe	65	20	14
średnie	44	30	26
wyższe	44	45	11

We wszystkich kategoriach wieku pań i panów przeważa opinia, że kobiety powinny przechodzić na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, nawet za cenę dyskryminacji materialnej. Jednak najmłodsze kobiety, w wieku od 18 do 24 lat, mają podzielone opinie na ten temat: 48% z nich opowiada się za wcześniejszym przechodzeniem pań na emeryturę, a 42% - za zrównaniem wieku emerytalnego. Na uwagę zasługuje też fakt, że niemal jedna trzecia kobiet mających co najmniej 55 lat, czyli będących w wieku przedemerytalnym (31%) i emerytalnym (31%), jest za równością płci ze względu na wiek i świadczenia emerytalne.

Wśród pań, bez względu na miejsce zamieszkania, przeważa opinia, że kobiety powinny przechodzić na emeryturę wcześniej niż mężczyźni. Natomiast w grupie mężczyzn tylko mieszkający w dużych miastach nieco częściej są zwolennikami (38%) niż przeciwnikami (33%) zrównania wieku emerytalnego.

Za zniesieniem dysproporcji świadczeń poprzez zrównanie wieku emerytalnego obok najmłodszych pań najczęściej opowiadają się respondenci z wyższym wykształceniem - 41% kobiet i 45% mężczyzn w tej grupie uważa, że kobiety powinny przechodzić na emeryturę w takim samym wieku jak mężczyźni, aby wysokość otrzymywanych przez nie świadczeń była zbliżona do wysokości świadczeń otrzymywanych przez mężczyzn.

W JAKIM WIEKU NA EMERYTURĘ?

Osobne zagadnienie stanowi wiek, w jakim kobiety i mężczyźni powinni przechodzić na emeryturę. W ciągu kilku ostatnich dni poprzedzających sondaż w dyskusjach upowszechnianych przez media padały różne propozycje zmian: mówiło się o przechodzeniu kobiet na emeryturę w wieku 65 lat, pojawiły się też propozycje zrównania wieku emerytalnego dla obu płci do 62 lat. Z publikacji na ten temat wynikało, że zrównanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn jest nieuniknione przede wszystkim ze względu na obowiązujące obecnie przepisy emerytalne - niesprawiedliwe, dyskryminujące kobiety.

Odwołując się do poczucia sprawiedliwości społecznej zapytaliśmy ankietowanych, które rozwiązanie jest najlepsze dla przyszłych emerytów: zrównanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn do 65 lat, jednakowy wiek dla obu płci - 62 lata czy też obowiązujące

obecnie zróżnicowanie wieku emerytalnego. Przy każdym rozwiązaniu podkreślony został związek wieku emerytalnego ze skutkami finansowymi dla przyszłych emerytów.

Opinie na temat „sprawiedliwego” rozwiązania są podzielone: dwie piąte badanych (40%) uważa, że obecnie obowiązujący wiek emerytalny kobiet (60 lat) i mężczyzn (65 lat) jest sprawiedliwy i nie należy tego zmieniać, nawet jeśli emerytury kobiet będą przez to niższe niż emerytury mężczyzn. Zbliżona liczba badanych (42%) za sprawiedliwe uważa podniesienie wieku emerytalnego kobiet do 62 lat i obniżenie wieku emerytalnego mężczyzn do 62 lat, aby otrzymywane przez nich świadczenia były podobnej wysokości. Warto jednak zaznaczyć, że do końca nie wiadomo, co w tej propozycji jest atrakcyjniejsze: zrównanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn czy też obniżenie wieku emerytalnego mężczyzn. Duże poparcie dla tego rozwiązania ze strony panów skłania do przyjęcia tej drugiej tezy. Propozycja podniesienia wieku emerytalnego kobiet do 65 lat nie uzyskała społecznego poparcia - tylko nieliczni (8%) opowiadają się za tym rozwiązaniem. Co dziesiąty badany (10%) nie ma wyrobionej opinii w tej sprawie.

Płeć nie różnicuje stosunku respondentów do zachowania *status quo*: istniejące rozwiązanie uznaje za najlepsze 40% mężczyzn i 41% kobiet. Podniesienie wieku emerytalnego dla kobiet i obniżenie dla mężczyzn ma więcej zwolenników wśród mężczyzn (45%) niż kobiet (39%). Chociaż ustalenie wieku emerytalnego dla obu płci na poziomie 65 lat ma tylko nielicznych zwolenników (8%), kobiety (9%) minimalnie częściej niż mężczyźni (6%) uznały takie rozwiązanie za najlepsze.

Tabela 4

Które z poniższych rozwiązań - według Pana(i) - jest najbardziej sprawiedliwe?	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
	w procentach		
Nie należy nic zmieniać, nawet jeśli emerytury kobiet będą przez to niższe niż emerytury mężczyzn.	40	41	40
Należy zrównać wiek emerytalny kobiet i mężczyzn do 65 lat, aby kobiety i mężczyźni otrzymywali emerytury podobnej wysokości	8	9	6
Należy podnieść wiek emerytalny dla kobiet do 62 lat i obniżyć wiek emerytalny dla mężczyzn do 62 lat, aby kobiety i mężczyźni otrzymywali emerytury podobnej wysokości	42	39	45
Trudno powiedzieć	10	11	9

Zróznicowanie poglądów na ten temat ilustrują deklaracje kobiet i mężczyzn w poszczególnych kategoriach społeczno-demograficznych wyróżnionych ze względu na wiek, miejsce zamieszkania oraz wykształcenie.

Tabela 5

Cechy społeczno-demograficzne KOBIET	Które z poniższych rozwiązań - według Pani - jest najbardziej sprawiedliwe?			
	Nie należy nic zmieniać, nawet jeśli emerytury kobiet będą przez to niższe niż emerytury mężczyzn	Należy zrównać wiek emerytalny kobiet i mężczyzn do 65 lat, aby kobiety i mężczyźni otrzymywali emerytury podobnej wysokości	Należy podnieść wiek emerytalny dla kobiet do 62 lat i obniżyć wiek emerytalny dla mężczyzn do 62 lat, aby kobiety i mężczyźni otrzymywali emerytury podobnej wysokości	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Wiek				
od 18 do 24 lat	33	18	41	9
25-34	37	3	58	2
35-44	34	10	44	12
45-54	53	2	33	12
55-64	45	10	33	12
65 i więcej lat	42	13	27	18
Miejsce zamieszkania				
wieś	37	8	42	13
miasto do 20 tys. mieszkańców	46	11	33	9
od 21 do 100 tys.	42	9	42	7
od 101 do 500 tys.	41	11	31	16
powyżej 500 tys.	42	6	43	8
WYKSZTAŁCENIE				
podstawowe	43	11	30	15
zasadnicze zawodowe	45	7	36	12
średnie	36	10	45	9
wyższe	36	4	53	7

Zrównanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn akceptuje trzy piąte kobiet w wieku od 18 do 24 lat (59%), w tym niemal co piąta z nich (18%) zaakceptowałaby pracę do 65 roku życia. Ogólnie można stwierdzić, że kobiety poniżej 45 lat częściej niż pozostałe akceptują zrównanie wieku emerytalnego, niż są temu przeciwnie. Natomiast kobiety po 45 roku życia częściej niż młodsze panie są za utrzymaniem obecnego stanu rzeczy, nawet za cenę niższych świadczeń emerytalnych.

Miejsce zamieszkania nie wykazuje istotnego związku z poglądami kobiet na temat poszczególnych rozwiązań systemowych. Wyraźnie natomiast opinie w tej sprawie są związane z ich wykształceniem. Zależność tę można opisać w ten sposób: im wyższy poziom wykształcenia respondentek, tym częściej mają one wyrobiony pogląd w tej kwestii i tym częściej akceptują przechodzenie kobiet na emeryturę w wieku 62 lat.

Wśród panów więcej niż co drugi mający wyższe wykształcenie (57%) oraz mieszkający w dużym mieście (55%) akceptuje obniżenie wieku emerytalnego mężczyzn do 62 lat i podwyższenie wieku emerytalnego kobiet do 62 lat.

Tabela 6

Cechy społeczno-demograficzne MĘŻCZYZN	Które z poniższych rozwiązań - według Pana - jest najbardziej sprawiedliwe?			
	Nie należy nic zmieniać, nawet jeśli emerytury kobiet będą przez to niższe niż emerytury mężczyzn	. Należy zrównać wiek emerytalny kobiet i mężczyzn do 65 lat, aby kobiety i mężczyźni otrzymywali emerytury podobnej wysokości	Należy podnieść wiek emerytalny dla kobiet do 62 lat i obniżyć wiek emerytalny dla mężczyzn do 62 lat, aby kobiety i mężczyźni otrzymywali emerytury podobnej wysokości	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Wiek				
od 18 do 24 lat	34	14	41	11
25-34	24	10	56	9
35-44	42	3	48	7
45-54	48	1	42	9
55-64	55	7	37	2
65 i więcej lat	39	3	43	16
Miejsce zamieszkania				
wieś	41	4	45	10
miasto do 20 tys. mieszkańców	45	5	44	7
od 21 do 100 tys.	45	5	41	9
od 101 do 500 tys.	39	7	46	8
powyżej 500 tys.	23	13	55	10
WYKSZTAŁCENIE				
podstawowe	38	8	44	9
zasadnicze zawodowe	48	3	42	7
średnie	34	6	47	13
wyższe	34	8	57	2

Od jesieni '99 wyraźnie zmalało przekonanie, że kobiety powinny przechodzić na emeryturę wcześniej niż mężczyźni. Jednak mimo odnotowanej zmiany nadal przeważa opinia, że bez względu na skutki finansowe kobiety powinny wcześniej kończyć aktywność zawodową.

Opór przed zrównaniem wieku emerytalnego dla obu płci słabnie, jeśli rozpatrywana jest propozycja, aby zarówno kobiety, jak i mężczyźni przechodzili na emeryturę w wieku 62 lat. Takie rozwiązanie akceptuje 42% ankietowanych. Nadal jednak dwie piąte respondentów (40%) uważa, że obecne regulacje prawne są sprawiedliwe i nie należy ich zmieniać.

Z analizy danych wynikają następujące konstatacje:

- ◆ uświadomienie finansowej dyskryminacji kobiet, spowodowanej zróżnicowaniem wieku emerytalnego, przysparza zwolenników rozwiązaniom zmierzającym do likwidacji istniejących różnic w traktowaniu kobiet i mężczyzn;
- ◆ przeważają opinie (łącznie 50%), że należy zrównać wiek emerytalny kobiet i mężczyzn, aby otrzymywane przez nich świadczenia były podobnej wysokości;
- ◆ zdecydowanie większym poparciem cieszy się propozycja podniesienia wieku emerytalnego kobiet do 62 lat i obniżenia wieku emerytalnego mężczyzn do 62 lat (42%) niż wizja zrównania wieku emerytalnego obu płci do 65 lat (8%). Można przypuszczać, że w tej propozycji atrakcyjniejsze jest obniżenie wieku emerytalnego mężczyzn niż podwyższenie wieku emerytalnego kobiet w celu zlikwidowania dyskryminacji finansowej pań;
- ◆ poparcie dla zrównania wieku emerytalnego (rozpatrywanego łącznie, dla przechodzenia na emeryturę w wieku 62 lub 65 lat) ze względów finansowych relatywnie częściej deklarują młodszy ankietowani obu płci, w wieku od 18 do 44 lat, dla których perspektywa przejścia na emeryturę jest jeszcze dość odległa, oraz osoby z wyższym wykształceniem.

Opracowała
Macieja FALKOWSKA

A N E K S

Tabela 1. Pierwsze emerytury z nowego systemu będą dopiero za kilka lat, ale już dziś wiadomo, że jeśli kobiety będą przechodziły na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, to emerytury kobiet będą dużo niższe niż emerytury mężczyzn. Czy, Pana(i) zdaniem: 1 - kobiety powinny przechodzić na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, nawet jeśli otrzymywane przez nie świadczenia będą przez to niższe; 2 - kobiety powinny przechodzić na emeryturę w takim samym wieku jak mężczyźni, aby otrzymywane przez nie świadczenia były podobnej wysokości jak świadczenia mężczyzn

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	54	28	18	1064
Płeć				
Mężczyźni	53	28	18	508
Kobiety	54	28	18	556
Wiek				
18-24 lat	49	35	16	165
25-34	54	30	16	192
35-44	50	28	22	202
45-54	62	20	17	219
55-64	56	20	16	115
65 lat i więcej	47	30	23	172
Miejsce zamieszkania				
Wies	58	23	19	394
Miasto do 20 tys.	52	25	13	147
20-100 tys.	54	31	15	211
101-500 tys.	45	32	23	184
501 tys. i więcej mieszk.	39	38	23	129
Wykształcenie				
Podstawowe	53	27	19	308
Zasadnicze zawodowe	61	22	17	305
Średnie	50	30	20	348
Wyższe	41	43	15	103
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	38	45	16	62
Prac.umysł.niz.szczebła	53	30	18	85
Pracownicy fiz.- umysł.	54	31	15	71
Robotnicy wykwalifikowani	46	28	26	81
Robotnicy niewykwalifik.	54	25	20	33
Rolnicy	54	22	23	54
Pracujący na własny rach.	39	30	32	37
Bierni zawodowo				
Renciści	59	22	19	122
Emeryci	54	28	17	197
Uczniowie i studenci	42	41	17	78
Bezrobotni	63	21	16	186
Gospodynie domowe i inni	59	30	12	57
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	45	31	24	155
społce właścicieli	47	36	17	71
prywatnych i państwa	53	29	17	156
sekt. pryw. poza rolnict.	57	21	21	59
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	57	24	19	181
300-399	61	26	13	92
400-599	56	26	18	211
600-800	50	30	20	162
Powżej 800 zł	46	35	19	144
Ocena własnych war. mater.				
Złe	59	24	18	407
Średnie	52	28	20	468
Dobre	45	38	17	189
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	43	30	27	67
Raz w tygodniu	58	24	18	510
1-2 razy w miesiącu	51	32	17	167
Kilka razy w roku	51	34	14	199
W ogóle nie uczestniczy	48	29	23	120
Poglądy polityczne				
Lewica	49	32	19	287
Centrum	53	29	18	272
Prawica	57	25	18	247
Trudno powiedzieć	55	27	18	256

Tabela 2. Obecnie wiek emerytalny kobiet wynosi 60, a mężczyzn 65 lat. Ostatnio dużo mówi się o zrównaniu wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn. Które z poniższych rozwiązań - według Pana(i) - jest najbardziej sprawiedliwe?
1 - Należy utrzymać wiek emerytalny kobiet 60, a mężczyzn 65 lat, nawet jeśli emerytury kobiet będą przez to niższe niż emerytury mężczyzn; 2 - Należy zrównać wiek emerytalny kobiet i mężczyzn do 65 lat, aby kobiety i mężczyźni otrzymywali emerytury podobnej wysokości; 3 - Należy podnieść wiek emerytalny dla kobiet do 62 lat i obniżyć wiek emerytalny dla mężczyzn do 62 lat, aby kobiety i mężczyźni otrzymywali emerytury podobnej wysokości

	(%)				
	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	40	8	42	10	1065
Płeć					
Mężczyźni	40	6	45	9	508
Kobiety	41	9	39	11	557
Wiek					
18-24 lat	33	16	41	10	165
25-34	30	7	57	6	192
35-44	38	7	46	10	202
45-54	50	2	38	10	219
55-64	49	8	35	8	115
65 lat i więcej	41	9	33	17	172
Miejsce zamieszkania					
Wies	39	6	43	12	394
Miasto do 20 tys.	46	8	38	8	147
20-100 tys.	43	7	42	8	211
101-500 tys.	40	9	39	12	184
501 tys. i więcej mieszk.	33	9	49	9	130
Wykształcenie					
Podstawowe	41	10	37	13	308
Zasadnicze zawodowe	47	5	39	9	305
Średnie	35	9	46	11	348
Wysze	35	6	55	4	104
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	33	9	53	5	63
Prac. umysł. niż. szczebla	40	4	48	9	85
Pracownicy fiz.- umysł.	30	13	46	11	71
Robotnicy wykwalifikowani	41	7	46	6	81
Robotnicy niewykwalifik.	31	0	64	6	33
Rolnicy	42	2	41	15	54
Pracujący na własny rach.	24	5	58	14	37
Bierni zawodowo					
Renciści	42	6	39	13	122
Emeryci	49	8	31	12	197
Uczniowie i studenci	32	22	38	8	78
Bezrobotni	42	5	42	10	186
Gospodynie domowe i inni	45	9	39	8	57
Pracuje w:					
inst. państw. publicznej	36	5	49	10	156
społecz. w. państwa	37	11	47	5	71
prywatnych i państwa	35	6	52	7	156
sekt. prywat. poza rolnict.	43	2	41	14	59
prywatnym gosp. rolnym					
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	47	7	39	8	181
300-399	31	10	48	11	92
400-599	42	8	39	10	212
600-800	43	8	39	10	162
Powyżej 800 zł	38	5	49	8	144
Ocena własnych war. mater.					
Złe	43	6	39	11	408
Średnie	40	6	43	11	468
Dobre	35	13	45	7	189
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	33	11	34	21	67
Raz w tygodniu	43	7	41	10	510
1-2 razy w miesiącu	40	7	42	11	167
Kilka razy w roku	38	7	46	8	199
W ogóle nie uczestniczy	35	9	46	10	121
Poglądy polityczne					
Lewica	36	9	44	12	287
Centrum	38	8	48	6	273
Prawica	45	7	38	10	247
Trudno powiedzieć	43	7	36	13	256